

Inbreng commissiedebat innovatie (25 juni 2026)

Namens het expertisecentrum Digitalisering en Welzijn

Geacht Kamerlid,

Op 25 juni vindt het commissiedebat innovatie van Economische zaken plaats. In dit debat staat de versterking van het Nederlandse innovatie- en verdienvermogen centraal, met daarin een toenemende rol voor digitalisering en AI. Binnen het innovatiebeleid wordt steeds nadrukkelijker aangesloten bij het perspectief van brede welvaart, waarin innovatie niet alleen wordt beoordeeld op economische groei en concurrentiekracht, maar ook op maatschappelijke effecten en de bijdrage aan kwaliteit van leven en samenleving. Het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn van het Trimbos-instituut vraagt u dit perspectief expliciet mee te nemen in het debat.

Immers is digitale technologie niet neutraal; ontwerpkeuzes in platforms en AI-systemen (zoals aanbevelingsalgoritmen, notificaties en oneindige feeds) kunnen gedrag sturen en invloed hebben op aandacht, autonomie en mentaal welzijn. Daarom is het belangrijk dat innovatiebeleid niet alleen kijkt naar technische en economische kansen, maar ook naar randvoorwaarden voor verantwoorde, mensgerichte innovatie.

Mensgerichte innovatie als uitwerking van brede welvaart

Digitale innovatie, met de snelle opkomst van kunstmatige intelligentie (AI) en autonome systemen (zoals *agentic AI*), biedt Nederland ongekende kansen voor toekomstige economische groei. Tegelijkertijd laten recente onderzoeken, zoals het rapport [AI in de praktijk: effecten op de productiviteit en kwaliteit van arbeid in vier organisaties](#) van TNO, zien dat de effecten van deze technologieën niet automatisch leiden tot productiviteitsgroei of kwaliteitsverbetering. De opbrengst van AI blijkt sterk afhankelijk van de wijze waarop werk wordt georganiseerd, hoe technologie wordt geïntegreerd in processen en welke keuzes worden gemaakt in ontwerp en implementatie.

Dit onderstreept een belangrijk punt: technologische innovatie slaagt alleen als deze wordt ontworpen en geïmplementeerd met oog voor de menselijke maat en het digitaal welzijn van de eindgebruiker. Systemen die dit negeren, hyperconnectiviteit stimuleren of menselijke autonomie uithollen, leiden uiteindelijk tot maatschappelijke frictie, mentale overbelasting en mogelijk zelfs tot het falen van de technologie zelf. Digitaal welzijn is daarom geen rem op innovatie, maar een belangrijke randvoorwaarde voor het succes ervan.

Digitale technologie en digitaal welzijn als structurele kennisvraag

Juist doordat AI en andere digitale innovaties steeds directer ingrijpen in hoe mensen werken, leren en informatie verwerken, ontstaat hier een beleidsvraag die verder gaat dan het stimuleren van technologische ontwikkeling en economische waardencreatie. Het gaat ook om de vraag hoe innovatiebeleid richting geeft aan de wijze waarop technologie wordt ontworpen en toegepast.

Binnen deze ontwikkeling ontstaat tevens een groeiende behoefte aan structurele kennis over de relatie tussen digitale technologie, gedrag en welzijn.

Het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn ontwikkelt en bundelt deze kennis, onder meer via de Landelijke Monitor Digitalisering en Welzijn en via onderzoek naar gedragsontwerptechnieken van digitale producten en hun effecten. Deze kennis vormt een belangrijke basis voor beleid, toezicht en normontwikkeling in een steeds verder digitaliserende samenleving. Tegelijkertijd is het van belang dat deze kennisbasis duurzaam beschikbaar blijft, juist nu de maatschappelijke en beleidsmatige relevantie van deze vraagstukken toeneemt. Structurele borging van deze expertise is daarom essentieel om beleid en uitvoering adequaat te kunnen blijven ondersteunen.

Oproep

Het Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn van het Trimbos-instituut vraagt u daarom om in het commissiedebat aandacht te besteden aan twee samenhangende punten:

- de verdere uitwerking van mensgerichte innovatie binnen het bredewelvaartsperspectief, waarbij de effecten van AI en digitale systemen op werk, autonomie en welzijn expliciet worden meegenomen in innovatiebeleid en instrumentarium;
- de structurele borging van onafhankelijke kennis over digitalisering en welzijn, zodat beleid en toezicht kunnen worden gevoed met actuele inzichten over de maatschappelijke effecten van digitale technologie.

Mocht u vragen hebben, dan zijn we vanzelfsprekend bereikbaar voor een verdere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Simone Onrust
Nastasia Griffioen

Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn

*Het **Trimbos-instituut** is het onafhankelijke kennisinstituut voor mentale gezondheid, middelengebruik, gamen, digitale media en gokken. Het instituut ontwikkelt, bundelt en vertaalt wetenschappelijke kennis naar praktische handvatten voor professionals, beleidsmakers, onderwijsinstellingen en de samenleving. Het Trimbos-instituut huisvest meerdere expertisegroepen, waaronder het **Expertisecentrum Digitalisering en Welzijn (ECD&W)**. Het ECD&W doet onderzoek naar de voor- en nadelen van (de ontwerpen van) digitale technologieën en informeert over de complexe samenhang tussen digitalisering en welzijn*